

Internationale context van landbouw en duurzame ontwikkeling

Floor Brouwer

Welke landen hebben duurzame ontwikkeling hoog op de agenda staan? Wat te denken van Bhutan of Zwitserland? In beide landen wordt op bijzondere wijze invulling gegeven aan afwegingen tussen economie, ecologie en sociale context. Duurzame ontwikkeling is ook een belangrijke ambitie van de Europese Unie. De integratie van milieu in de relevante sectoren (zoals de landbouw) is een uitdrukkelijk doel om deze ambities te kunnen realiseren. Niet alleen in Nederland, maar ook in andere landen wordt hiermee ervaring opgedaan. Onderzoekers van het LEI hebben in opdracht van de WOT Natuur & Milieu de situatie in Nederland vergeleken met die van Engeland en Frankrijk. Daarnaast is de internationale dimensie van de landbouw in beeld gebracht.

In de onderzochte landen bestaan behoorlijke verschillen in de gemaakte afwegingen. Zo is in Frankrijk veel aandacht voor vragen over de sociale context van duurzame ontwikkeling, bijvoorbeeld rond de leefbaarheid van het platteland. In Engeland staan thema's als natuur en landschap centraal. In ons onderzoek is de internationale dimensie van duurzame ontwikkeling uitgewerkt, met aandacht voor:

- Concurrentie, waarbij productkwaliteit in Europa sterk in de belangstelling staat, maar prijsconcurrentie op mondiale schaal centraal blijft staan;
- Biodiversiteit, wat sturend is voor het beheer van de beschikbare hulpbronnen (land en water);
- De 'license to produce', die in de loop der tijd door maatschappelijke veranderingen verandert.

Een langetermijnvisie is voor de landbouw van belang, vooral wanneer beleid voor de korte termijn in overeenstemming moet worden gebracht met ambities op de lange termijn. In Nederland ontwikkelt de minister van LNV met 'Kiezen voor Landbouw' een visie op de toekomst van de Nederlandse agrosector, net als in Engeland, waar het Department for Environment, Food & Rural Affairs (DEFRA) een 'Vision for a Reformed Common Agricultural Policy' heeft ontwikkeld.

Meer informatie is te vinden in WOT-rapport 14. Dit rapport getiteld 'The international dimension

of sustainability in Dutch agriculture' (auteurs: Floor Brouwer, Hans Leneman en Rolf Groeneveld) zal in het najaar van 2006 verschijnen.

Programma WOT-04-385 Milieuplanbureauafunctie
Contact: jennie.vanderkolk@wur.nl en floor.brouwer@wur.nl

Dialogenbijeenkomsten duurzame landbouw

Marlen Borgstein

LEI en WING *Proces Consultancy* van Wageningen UR en het Instituut voor Milieuvraagstukken van de Vrije Universiteit van Amsterdam hebben het afgelopen voorjaar zes dialoogbijeenkomsten gehouden over duurzame landbouw. De dialoogbijeenkomsten hebben betrekking op de varkenshouderij, pluimveehouderij, melkveehouderij, akkerbouw, glastuinbouw en vollegrondsgroenteteelt. Aan de bijeenkomsten hebben verschillende partijen uit de keten inclusief beleidsmakers en vertegenwoordigers van belangenorganisaties deelgenomen.

Waarom dialogen?

Eind 2002 heeft de minister van LNV een plan van aanpak voor de overgang naar een duurzame landbouw aangeboden aan de Tweede Kamer. Nu rapporteert het ministerie jaarlijks aan de Tweede Kamer over de voortgang van dit overgangsproces. Dit wordt veelal gedaan op basis van een 'monitoring' van de 'outputs' van de sector (productie, emissies, et cetera). In aanvulling op deze 'traditionele' monitoring wil het ministerie de Tweede Kamer informeren over hoe de betrokken partijen vinden dat het proces richting een duurzame landbouw gaat, en wat hun ambities zijn voor de langere termijn. Wij brengen deze informatie voor het ministerie in beeld door middel van zes dialoogbijeen-

komsten. De uitvoering vindt plaats binnen het WOT-programma Milieuplanbureauafunctie.

Samenspel en ambities

Het doel van de dialoogbijeenkomsten is om samen met de verschillende partijen een beeld te vormen van de opvattingen, verwachtingen, ambities en ervaringen op het gebied van duurzame landbouw zoals die leven binnen de verschillende sectoren. De resultaten van de dialoogbijeenkomsten moeten informatie opleveren uit alle landbouwsectoren, die het ministerie van LNV kan gebruiken voor haar rapportage aan de Tweede Kamer in het najaar van 2006.

Aan de hand van de 3P's (People, Planet, Profit) zijn de deelnemers uitgelokt om zoveel mogelijk ambities voor 2020 voor de sector kenbaar te maken. De centrale ambities zijn vervolgens verder bediscussieerd en gehouden tegen de huidige situatie. Deelnemers kregen daarbij de gelegenheid om de huidige situatie te beoordelen met het geven van een rapportcijfer. Sommige deelnemers blijken zeer kritisch naar zichzelf en hun eigen sector te zijn, terwijl anderen een optimistischer beeld hebben van hun sector. Maar het is vooral de argumentatie die belangrijk is, om in te kunnen schatten hoe goed het nu met de sector gaat. De bijeenkomsten kenmerkten zich door een zeer plezierige, ontspannen sfeer, waarbij alle deelnemers volop hun ambities, ervaringen en verwachtingen konden inbrengen.

Van iedere dialoogbijeenkomst is een verslag gemaakt. De dialoogverslagen vormen de input voor de rapportage aan het ministerie van LNV. Na de zomer wordt er nog een afsluitende bijeenkomst georganiseerd met als doel te reflecteren op de verkregen uitkomsten.

Programma WOT-04-385 Milieuplanbureauafunctie
Contact: jennie.vanderkolk@wur.nl en marlen.borgstein@wur.nl

